

Miriam Berkovič

(Irma Singer)

*osobnosti sionistického skautingu
a židovských mládežnických hnutí*

Jitka Radkovičová – Tiki

Obsah

Izrael, země neobvyklých příběhů	5
Na cestě za úspěchem	6
Odvažným přeje štěstí aneb formace charakteru	7
A milovala Prahu...	9
Odchod do neznáma	10
Pobyt v kibucu a publikační činnost	11
Úvaha místo závěru	15
Poděkování, tentokrát obsáhlejší, než bývá u článků zvykem	15

Jedna z prvních na palestinské
hradbě

Irma Singer. Nedatováno [Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

Izrael, země neobvyklých příběhů

Spisovatelka, žurnalistka a překladatelka pocházející z českých zemí, židovského původu, píšící německy, působící v Izraeli. Zdá se vám to příliš komplikované? Nicméně přesně tak to bylo.

Příběh Imry Singerové začal na sklonku devatenáctého století – 1. března 1898 ve středoevropské vesničce Tochovice a končil ve století dvacátém, 13. ledna 1989 v izraelském kibucu Degania Alef. V rozmezí jednadvadesáti let stihla tato žena zažít první světovou válku, rozpad Rakousko-Uherska, vznik nového československého státu, odjet do Palestiny a podílet se tím nejlepším možným způsobem na budování „staronové vlasti“. Pro jednoho člověka docela záprah.

A jak jsem se k Irmě dostala já? V květnu roku 2014 jsem v archivu kibucu Neot Mordechai přehrabovala materiály vztahující se k hnutí Tchelet Lavan (Modrobílí)¹; českoslovenští členové hnutí Tchelet Lavan tehle kibuc spoluzakládali a protože hnutí se hlásilo ke skautingu (od roku 1924 byli Modrobílí korporativním členem Federace čs. skautů), věděla jsem, že zde mohu najít mnoho zajímavého. A skutečně jsem nacházela: nafotila jsem zde stovky dokumentů, fotografií a podobně. Práce se – alespoň pro tento den – zdála být u konce, když najednou Haggai Alexander, zdejší dobrovolný archivář, přinesl krabici, ze které vypadl pětisvazkový opus v hebrejštině. Šlo o životopisné dílo „*Dvanáct kol života*“ a autorem byl přední člen Tchelet Lavan Filip Rafael Böhm². Když potom v Praze můj dvorní překladatel z hebrejštiny Jiří Pokorný rozluštil některé pasáže, padala mi čelist. A odůvodněně: kromě popisu úplných začátků hnutí Modrobílých v českých zemích jsem narazila na řadu důležitých jmen, mezi jinými také na jméno Imry Singer. Přečetla jsem si pár údajů – a bylo jasné, že jsem narazila na osobnost nebývalého formátu.

Nicméně do zmíněného roku 2014 jsem o její existenci opravdu neměla tušení; dost možná proto, že patřila k zástupcům nejstarší generace Blau-Weiss, do Palestiny odjela poměrně brzy a v dostupných materiálech hnutí, kterého byla členkou, nebylo tedy její jméno příliš akcentováno. Pouze v anglické verzi knihy „*Rhapsody to Tchelet Lavan*“³ stálo, že Irma byla první vlašťovkou, která odletěla do Země izraelské: „*Her Aliya was an encouragement for me,*“ psal autor této poznámky, již zmíněný Filip Böhm. Irma byla vyhraněná osobnost a solitér: do Palestiny odjela sama, na žádnou organizovanou skupinu nečekala. Byla ostatně člověkem podle mého gusta: z toho, co jsem o ní později zjistila, vyplynulo, že nebyla líná hodit bágl na záda a vyrazit na cesty. Moje krevní skupina.

1 Hebrejský název převzatý z původního německého pojmenování Blau-Weiss.

2 Filip Rafael Böhm, spoluzakladatel skupiny Blau-Weiss v Plzni. Po odchodu do Palestiny významný architekt a stavitel v Haifě.

3 *Rhapsody to Tchelet Lavan*; The Association for the History of Tchelet Lavan – El Al in Czechoslovakia. Israel 1996.

Na cestě za úspěchem

Po smrti otce Irma s matkou a sourozenci opustila Tochovice a stěhovala se do Prahy, k dědečkovi na Smíchov. Její rodina sice židovská byla, ale pohybovala se někde na rozhraní: nebyla asimilovaná, ale ani sionisticky zaměřená. Hilsnerův proces⁴ a jeho dozvuky nicméně Singerovi pozorně sledovali a jejich sympatie – přirozeně – byly na straně profesora Masaryka. V Irmině povaze byla patrná jistá cílevědomost od dětství, protože poměrně hodně brzy věděla, čím by chtěla v životě být: vychovatelkou.

Přestože se v rodině mluvilo česky, navštěvovala německé školy a v tomto jazyce také později po celých dvacet let publikovala. Vlivem prostředí, se kterým se v Praze setkala, začala silně pociťovat svoje židovské kořeny a začala se více zajímat o sionistické hnutí. Cesta hledání vlastního židovského „já“ rozhodně nebyla jednoduchá: složitý proces sebeobjevování pro Irmu Singer znamenal vnitřní etický spor, protože bylo jasné, že se musí postavit proti dosavadním rodinným tradicím. Přijetí sionismu pro ni znamenalo osobní duchovní převrat.

V letech 1915–1916 pracovala v domově pro děti židovských uprchlíků z Haliče v Královodvorské ulici; na toto povolání se připravovala v kurzu pro učitelky mateřských škol v Praze. V této době a v tomto prostředí vznikla její prvotina, „*Uzamčená kniha*“⁵ (někdy uváděná

Prvotina Irmy Singer „*Uzamčená kniha*“, vydaná v roce 1918 [Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

pod názvem „*Uzamčená zahrada*“), vydaná v roce 1918. K sepsání knihy Irmu vysloveně „dokopal“ Max Brod⁶, který náhodou zaslechl její povídání určené svěřencům tohoto dětského domova a přiměl ji, aby vyprávěné příběhy literárně zpracovala. Viděno očima literárního kritika, nebyly tyto pohádky ničím světoborným, zaujaly ale způsobem podání: Irma Singer se ve všech svých knihách pro děti (ani ta první nebyla výjimkou) snažila podporovat jejich židovskou identitu a nabídnout jim perspektivu a alternativu života v Zemi Izraelské s porovnáním života v Evropě, kde Židé – podle jejího názoru – stále zůstávali cizinci. „*Uzamčená kniha*“ pak byla přeložena do polštiny a francouzštiny a z Irmy se rázem stala literární hvězda⁷.

4 V roce 1899 byl z vraždy Anežky Hrušové obviněn Žid Leopold Hilsner. Na jeho obranu se tehdy postavil T. G. Masaryk.

5 *Das verschlossene Buch: jüdische Märchen*. Verlag R. Löwit, Wien-Leipzig 1918.

6 Významný pražský německy píšící literát a hudební skladatel židovského původu. Vydavatel díla Franze Kafky. V roce 1939 emigroval do Palestiny.

7 Rozhovor se synem Irmy Singer Chenem Barakem, Degania Alef, listopad 2015.

Franz Kafka, Irma Singer, neznámý. Nedatováno [Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

Odvážným přeje štěstí aneb formace charakteru

Na odchod do Palestiny se připravovala velmi cílevědomě: společně s Franzem Kafkou⁸ a Felixem Weltschem⁹ navštěvovala soukromé kurzy hebrejštiny, scházela se s předními pražskými židovskými sionisticky orientovanými intelektuály a mimo to byla činná v hnutí Blau-Weiss, které mělo „zolidňování“ Palestiny přímo v popisu práce.

Do hnutí vstoupila pravděpodobně v letech 1915 nebo 1916¹⁰; byl to další krok, kterým postoupila na stupních židovského sebeuvědomění. Pražská skupina Blau-Weiss kromě jiných činností na svých klubových večerech pořádala přednášky o židovské historii a kultuře,

⁸ Franz Kafka, pražský, německy píšící spisovatel židovského původu. Ve stínu skvělých Kafkových literatur zůstává skryt fakt, že také on byl nadšeným sionistou a právě toto pouto jej s Irmou Singer spojovalo.

⁹ Felix Weltsch, česko-izraelský, německy a hebrejsky píšící žurnalista, spisovatel a filozof.

¹⁰ Rahel Rosa Neubauer: HEDAD – AUF GEHT'S! Die jüdischen Märchen Irma Singers vor dem Hintergrund des Prager Kulturzionismus.

Se skupinou Blau-Weiss na výletě. Irma Singer v dolní řadě první zprava. Nedatováno
[Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

o dějinách Palestiny a to vše Irmě pomáhalo nově uchopit svoji židovskou identitu: „*Má cesta dostala určitý směr. Vstoupila jsem do židovského putovního svazu Blau-Weiss (tak se tehdy hnutí jmenovalo), který v těch letech neměl politické zabarvení, pouze dva cíle: návrat k židovství a návrat k přírodě.*“¹¹

Modrobílí se v té době ocitli v obtížné situaci a hnutí se neobešlo bez drastických momentů zvláště poté, co mnoho vedoucích přišlo na frontách první světové války o život. Irma Singer toto složité období reflektovala slovy: „*V roce 1917 jsme vyrůstali deprimováni ovzduším válečné doby; mládež byla zmatena událostmi, jejichž význam nebyla schopna pochopit. Něco ale přesto jistě bylo: že někde ve zmatku našich dní musí být ukrytý smysl života, i když se zdál nenašlehlý, schovaný. A proto jsme po něm pátrali. Listovali jsme knihami, ale proklouzával nám mezi papírovými stránkami. A pak někdo zvedl zelený prapor: zpět k přírodě! A tak jsme tento zelený prapor následovali.*“¹²

Činnost v hnutí Irmu zásadním způsobem naplňovala, protože kromě akcí kulturního a vzdělávacího charakteru, kterých se účastnila, milovala také výpravy do přírody. Už to nebyly

11 Irma Singer: Mein Lebenslauf. Archiv kibucu Degania Alef. Zdroj: Rahel Rosa Neubauer, c.d.

12 Irma Singer, Degania, im Jänner 1933: Ein Wiedersehen. Rukopis, Národní archiv Jeruzalém. Zdroj: Rahel Rosa Neubauer, c.d.

jen procházky na Petřín, ale dlouhé výlety za město s partou stejně smýšlejících lidí, případně výpravy do vzdálenějších končin české země. Pražská skupina Modrobílých často jezdila na Šumavu a pro Irmu byl zážitek přírody zážitkem stejně tak mystickým, jako v jistém slova smyslu iniciačním a formativním: „*Výlet je za mnou a přece jej prožívám stále znovu. Z Budějovic do Želnavy, odtamtud k Plešnému jezeru a nahoru po kopci Plechý k Stifterovu pomníku. [...] A pak dále svatým lesem plným smolné vůně až k hoře Trístoličník. Zde vesele odpočíváme a trávíme dost nepříjemnou noc (kvůli zimě). Ráno o půl páté jsem pozorovala východ slunce a zažila stále se opakující zážrak, ten zážrak, který dává sílu k vůli a iniciativě. [...] Zda věřím v Boha? Ano, a jak hluboce! Kdo miluje přírodu, musí věřit a jen ten, kdo skutečně věří, miluje přírodu! Když jdu do synagogy, je úzká, ponurá a osvětlená jen několika světly a lidé se zde modlí. Ale mě jako by zde škrtili. [...] Zato na výletě, když vycházíme do lesa, tu je hodina mé modlitby. Vidíš, to je synagoga, kterou sám Bůh vystavěl, která odpovídá jeho velikosti a místo malých světelek je zde slunce, zlaté, zářící slunce. A modlitba není plazivá a bázlivá, nýbrž radostná a hluboká.*“¹³

Prostředí hnutí současně poskytovalo Irmě uplatnění na literárním poli. Náměty, se kterými se zde setkávala a kterými se zabývala, se stávaly součástí jejích prací publikovaných v měsíčníku Blau-Weiss Blätter, vydávaném hnutím Modrobílých. Psala o pražských legendách (např. o Golemovi), o židovských zvycích a náboženství, pracovala s tématy ze židovské historie. Zdůrazňovala také sepětí člověka s přírodou, kterou dávala do kontrastu s měšťáctvím; měšťáctví členové hnutí považovali za úpadkové a okázale jím opovrhovali. První povídku v Blau-Weiss Blätter publikovala v únoru 1918 pod názvem „*Od padajících hvězd*“¹⁴. Její práce se pravidelně objevovaly také v týdeníku Selbstwehr.

A milovala Prahu...

„*Dnes jsem přišla pozdě a domů jsem se vracela nerada. Měli jste také tak krásné podzimní dny? Bylo u vás nebe také tak modré a vzduch tak čerstvý a průzračný? Předpokládám, že se v mojí Praze vyznáte. [...] Je pět hodin a vzduch je květnový, hladký, měkký, hladící. Jdeme pomalu přes Příkopy a Ferdinandovu třídu¹⁵, občas se podíváme na obrazy a knihy do výkladů, jdeme podvědomě k nábreží. Znáte naše nábreží? Víte, tam, kde Praha dostává nátěr skutečného velkoměsta [...]. Je to ta čarovná Praha s řadou akátových stromů, které se přes zábradlí dívají do Vltavy. Naproti zachází slunce. Vidíte, tam, kde Hradčany se svými gotickými věžičkami září v jemném vzduchu, tam je to nejkrásnější. [...] Na nebi jsou všelijaké barvy, hlavně červená, rozptýlená a tvary mraků se posunují, mění a barví se do zelena. Vidám to často, skoro denně, a vždycky je to pro mě*

13 Aus den Briefen einer Blau-Weissen. Jerubbaal, Eine Zeitschrift der jüdischen Jugend. Verlag R. Lovit, 1918. Zdroj: Rahel Rosa Neubauer, c.d.

14 Von fallenden Sternen. Blau-Weiss Blätter, roč. 5, č. 5, únor 1918.

15 Dnes Národní třída.

Irma Singer (vpravo dole) se svými přáteli z Blau-Weiss v době svého odjezdu do Palestiny v roce 1920 [Zdroj: archiv kibucu Neot Mordechai]

nové, všude krása a stále se prohlubující pocit lásky k tomu krásnému...“¹⁶

Když jsem dočetla tento záznam, pochopila jsem, jak obtížné se Irma loučila s městem, které si zamilovala. A co všechno musela podstoupit a čeho všeho se vzdát, aby dostála ideálům, kterým chtěla zůstat věrná.

Odchod do neznáma

Její „alia“ se neobešla bez rodinných rozbrojů: bratři ji prohlásili za „mešuge“ a řekli, že nemá všech pět pohromadě, když chce ve dvaaadvaceti letech odejít do pustiny s nekompatibilní kulturou, kde se navíc mluví cizím, nesrozumitelným jazykem. Irma nicméně věděla, že její rozhodnutí je správné. Co vědět nemohla, byla skutečnost, že toto rozhodnutí jí v budoucnu zachrání život: jako téměř jediná z rozvětvené rodiny přežila holocaust (jakýmsi nevysvětlitelným zázrakem zůstala naživu také její matka, která celou válku strávila v Praze¹⁷).

Jakkoli si Irma odchodem do Země izraelské splnila svůj sen i předsevzetí, máme svědectví

o tom, že se jí z Československa neodcházelo lehce. Víme už ostatně, jak milovala Prahu. Věděla také, že není vůbec jisté, jestli se do krajiny svého dětství a mládí ještě někdy podívá. Loučila se tedy nejen s Prahou, ale také s místy, která navštěvovala se svými přáteli z Blau-Weiss. Ve zmíněné biografii Filipa Böhma „Dvanáct kol života“ nacházíme vzpomínku na výpravu, kterou se Irma rozloučila s milovanými místy: *„Během jedné ze schůzek s kolegy z Prahy jsem se sprátelil s jednou tamější členkou, Irmou Singer. Svěřila se mi, že je rozhodnuta přesídlit do Země izraelské jako jednotlivec a nečekat, až se zorganizuje první skupina. Někdy čas poté jsem od ní obdržel dopis, v němž vyjádřila přání, že před odjezdem chce zažít ještě jedno putování po Šumavě a jako průvodce si vybrala mě. Přizval jsem ještě dalšího kamaráda (aby se neřeklo!) a vyrazili jsme na třídení výlet. První večer jsme seděli okolo ohně na kraji Boubínské pralesa, pomalu vycházel*

16 Aus den Briefen einer Blau-Weissen. Jerubbaal, Eine Zeitschrift der jüdischen Jugend. Verlag R. Lovit, 1918. Zdroj: Rahel Rosa Neubauer, c.d.

17 Rozhovor se synem Imry Singer Chenem Barakem, Degania Alef, listopad 2015.

úplněk, byli jsme okouzleni, panovala romantická atmosféra, užívali jsme si ji a jen tiše seděli, když se náhle ozval Franz Sachs, ten třetí, kterého jsme pozvali: „Jako dvě hrdličky!“, čímž nám romantiku rychle zkazil. V tu chvíli bychom ho nejraději byli roztrhali. Další den ráno jsme ho poslali domů a pokračovali jen sami dva (ať si říkájí, co chtějí!) z vrcholu Boubína směrem na jih k Plešnému jezeru a třetí den jsme vystoupali na Třístoličník.“¹⁸

Do Palestiny Irma odešla v roce 1920; prvního půl roku bydlela v Jeruzalémě v rodině Samuela Hugo Bergmanna¹⁹, filozofa, pozdějšího rektora Hebrejské univerzity a ředitele židovské Národní knihovny. Posléze přesídlila do kibucu Degania Alef na břehu Genezaretského jezera a zůstala mu věrná celá desetiletí, až do své smrti v roce 1989.

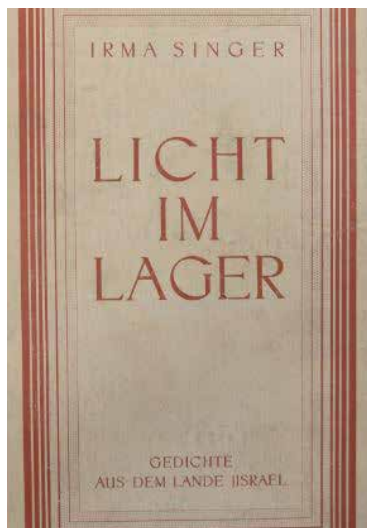
Pobyt v kibucu a publikační činnost

Po příchodu do Degania Alef Irma pracovala na různých pozicích a později využila svoji kvalifikaci učitelky v mateřské škole. Zpočátku zde neměla jednoduché postavení; mnohými obyvateli kibucu byla brána jako nepoužitelná intelektuálka a o uznání musela bojovat. Netrvalo ale dlouho a všechno bylo jinak. Hodně se změnilo poté, co si vzala Jakoba Berkoviče, jednoho ze zakladatelů kibucu, se kterým měla dva chlapce (třetího manželé Berkovičovi adoptovali v roce 1945).

Volba životního partnera se zdála být navýsost logická: Jakob Berkovič byl ústřední osobou života v kibucu, byl znám jako kultivovaný člověk, milovník knih a hudby. Své články publikoval v „*Degania newsletter*“, místních novinách. V době první světové války byl v souvislosti s odhalením probritské židovské

„Degania, matka kibuců“. Publikace o začátcích jednoho z nejstarších izraelských kibuců
[Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

Sbírka básní „Světlo v táboře“ vydaná v roce 1930 v nakladatelství Max Praeger
[Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

18 Filip Rafael Böhm: Vybrané kapitoly z rukopisu „Dvanáct kol života“.

19 Samuel Hugo Bergmann, česko-německo-židovský filozof, přední pražský sionista. Po příchodu do Palestiny aktivně usiloval o sblížení Židů a Arabů, podporoval vznik dvounárodnostního státu.

V publikaci „Dan, Jan a čápi“ se autorka formou přijatelnou pro dětského čtenáře vyrovnala s problematikou holocaustu [Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

Následoval anšlus Rakouska, likvidace vydavatelství a Richard Lövit byl odvečen do koncentračního tábora, kde později zahynul. Vzhledem k okolnostem, které v tehdejší Evropě panovaly, Irma Singer už žádného rakouského či německého vydavatele nehledala, definitivně přešla na hebrejštinu a setrvala u ní do konce svého života.

S výsledkem jejího intelektuálního úsilí se v různých knihovnách světa můžeme setkat dodnes. Objevila jsem překlady polské, italské, anglické. Prvotina „*Uzamčená kniha*“ se dočkala mnoha vydání v různých jazycích, bohužel nikoli v češtině; česky ostatně nevyšla žádná z jejích knih. Psala a vydávala také další věci: tak například v roce 1930 vydala publikaci „*Světlo v táboře. Básně ze Země izraelské*“²¹. Průkopnické začátky budování kibucu Degania Alef popsala v knize „*Kelle*

špionážní síť NILI²⁰ zatčen a několik měsíců vězněn v Damasku. A co bylo důležité – po svatbě svoji ženu v literární práci maximálně podporoval.

Irma nadále pokračovala v psaní; vznikla zde většina jejích knih. Teoretickou koncepci sionismu zaměřenou na kulturní obrodu tak, jak se jí zabývala v Praze, dokázala převést do praxe právě zde, v Zemi izraelské. Každý, kdo v Degania Alef byl, se mnou určitě bude souhlasit v tom, že jde o nádherné, inspirující místo – a Irma Singer zde na poli oživení židovské kultury odvedla neuvěřitelný díl práce.

Jak už bylo řečeno, na poli literárním Irmu podporoval spisovatel Max Brod, který ji seznámil s nakladatelem Richardem Lövitem; v tomto renomovaném rakouském nakladatelství Irma Singer publikovala své knihy až do roku 1938.

Literárně zpracovaný zážitek ze setkání se sionistickým předákem A. D. Gordonem [Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

20 NILI (Neza Jisra'el Lo Ješaker – Věčnost Izraele nebude lhát). Židovská špionážní síť založená na pomoc Britům v Palestině roku 1915.

21 Licht im Lager. Gedichte aus dem Lande Jisrael. Verlag Max Präger, Wien und Leipzig 1930.

Irma Singer v Degania Alef během návštěvy prezidenta Masaryka, duben 1927 [Zdroj: Masaryk a židovství, Mars, Praha 1931]

und Schwert“²². „Pověst o Dilbovi“ vydala v roce 1935²³. Pohádkový příběh „Benni odlétá do Země zaslíbené“ vyšel v roce 1936²⁴. S problematikou holocaustu se formou přijatelnou pro dětského čtenáře vyrovnala v knize „Dan, Jan a čápi“²⁵. O izraelské válce o nezávislost v roce 1948 psala v knize „Sláva, zvítězili jsme!“²⁶. V roce 1952 vydala další publikaci o Degania Alef „Povídky o Deganii“²⁷. Její knihy vycházely v mnoha vydáních. Jednoduše řečeno: za Irmou Singer zůstalo nepřehlédnutelné množství práce.

Nebyla nicméně jedinou literárně činnou obyvatelkou kibucu: krátce zde žila také uznávaná hebrejská básnířka Rachel Bluwstein²⁸ a hlavně významný sionistický předák Aharon David Gordon²⁹. S Gordonem se ostatně Irma setkala ještě v Praze před svým odjezdem do

22 Kelle und Schwert; aus den Heldentagen von Degania. Omanuth Verlag, Tel Aviv 1935.

23 Die Sage vom Dilb. Omanuth Verlag, Tel Aviv 1935.

24 Benni fliegt ins gelobte Land: ein Buch für jüdische Kinder. Verlag R. Lövit, Wien 1936.

25 Dan v'Jan v'hachasidot. Nakladatelství Am Oved, 1964.

26 Hedad Nicachnu! Nakladatelství N. Tversky, Tel Aviv 1951.

27 Sipurei Degania. Nakladatelství N. Tversky, Tel Aviv 1952.

28 Rachel Bluwstein, v Izraeli známá jako „básnířka Rachel“. Do Palestiny přišla v roce 1909 z Kyjeva, působila v Rechovot, Kvucat Kineret a Degania Alef. Zemřela na tuberkulózu v Hedeře v roce 1931.

29 Aharon David Gordon, průkopník sionismu, který se podílel na vzniku hnutí ha-Poel Ha-cair, zasazoval se o rozmach fyzické práce na vlastní, tj. palestinské půdě. Jeho jméno převzala sionistická organizace Gordonia, která se později sloučila se skautským hnutím Makabi Hacair.

Irma Singer, členka kibucu Degania Alef.
Nedatováno
[Zdroj: archiv Chena Baraka, Degania Alef]

Palestiny; také tento zážitek literárně zpracovala. Vznikl útly vzpomínkový svazek nazvaný „*Objevování*“, vydaný dlouho po Gordonově smrti v roce 1942³⁰.

V pozadí stál ještě jeden důležitý aspekt, kterým si Irma Singer postupně získala vážnost u osadníků – chtěli se s ní setkat všichni významní návštěvníci kibucu Degania Alef. Byli mezi nimi například Albert Einstein³¹, lord Arthur Balfour³² anebo bojovník za nezávislost Indie Mahátmá Gándhí³³. Návštěva, která nás však zajímá nejvíc, se odehrála v dubnu roku 1927, kdy Palestinu navštívil první československý prezident T. G. Masaryk. Masaryk strávil v Palestině řadu dní; pobyl mimo jiné v Jeruzalémě na Hebrejské univerzitě, v židovské Národní a univerzitní knihovně, přijal pozvání někdejších Čechoslováků usazených v Tel Avivu a v Haifě, navštívil československé skupiny v Bejt Alfa a Chefciba a zastavil se také v Degania Alef. Ve zdejší knihovně má čestné místo brožura nazvaná „*Pegishot*“

(hebr. „*Setkání*“), ve které Irma Singer psala o všech těchto význačných návštěvách a setkáních s nimi.

Do Československa se Irma několikrát vrátila. Do Prahy přijela ve 20. letech společně se svým manželem, roku 1938 navštívila maminku. Byla to poslední návštěva, protože válečné události a pronásledování Židů v Evropě znemožnily jakýkoli další styk. Po krátkém poválečném, relativně svobodném intermezzu následoval nástup československých komunistů k moci a dalo by se říct, že bylo definitivně „vymalováno“. V roce 1967 po tzv. Šestidenní válce dokonce komunisté přerušili s Izraelem veškeré styky včetně diplomatických a na jakékoli návštěvy se tedy mohlo směle zapomenout. Do svojí Prahy se Irma už víckrát nepodívala. Když v roce 1989 zemřela, zdálo se, jako by do Genezaretského jezera zašlo kus pražského slunce...

30 Hataglit. Aharon David Gordon. Vydala Gordonia-Makabi Hacair, Tel Aviv 1942.

31 Albert Einstein, fyzik a vědec světového významu, objevitel tzv. teorie relativity. Podporoval sionismus a židovské osídlení Palestiny.

32 Arthur J. Balfour, britský politik, autor tzv. Balfourovy deklarace, kterou se britská vláda v roce 1917 přihlásila k podpoře židovských požadavků a vzniku židovské národní domoviny v Palestině.

33 Mahátmá Gándhí, indický politik a duchovní vůdce, který se zasloužil o vyhlášení Indie jako nezávislého státu (1947).

Úvaha místo závěru

Přemýšlela jsem nad tím, jakým úderným heslem nebo větou, která by Irmu Singer charakterizovala, bych měla článek uzavřít. Nenapadlo mě vůbec nic – a nebylo to kvůli nedostatku invence. Těžko několika slovy charakterizovat ženu takového záběru a takových vlastností.

V mnoha směrech stála v první linii. Jak vyhodnotit, že tato dívka (tou v roce 1920 pořád ještě byla) v sobě našla dostatek odvahy a vydala se do míst, o kterých se v našich středoevropských poměrech nevědělo téměř nic a která se na mapách světa směle mohla označit značkou „Hic sunt leones“? Zvlášť v porovnání se skutečností, že její literární „guru“ Max Brod se do Palestiny vydal až v pětapadesáti a to ještě pod tlakem událostí v Evropě.

Je známým faktem, že mnoho členů československých mládežnických sionistických hnutí se po přesídlení do Izraele realizovalo podobným „psaveckým“ způsobem – k nejznámějším spisovatelům patří Ruth Bondy nebo Ota B. Kraus, následování řadou dalších jmen. Irma Singer však také zde drží čestné prvenství – to ona založila tradici, ona byla první.

Rozhodně nepatřila – řečeno dnešní mluvou – mezi „béčka“. A já si neustále lámu hlavu otázkou, proč o lidech takovýchto kvalit a morálních vlastností víme v Čechách tak málo a proč naše učebnice neobsahují alespoň základní informace o jejich životech, činnosti, zásluhách... Namísto toho jsme denně zahlcováni neskutečně stupidními příběhy hvězd a hvězdiček, vydávaných za celebrity. Zdá se jenom mně, že něco je špatně?

Poděkování, tentokrát obsáhlejší, než bývá u článků zvykem

Zvláštní poděkování patří literární vědkyni Rahel Rose Neubauer, která mně umožnila nahlédnout do své práce „*HEDAD – AUF GEHT'S! Die jüdischen Märchen Irma Singers vor dem Hintergrund des Prager Kulturzionismus*“; díky tomu jsem mohla doplnit článek o dosud neznámé aspekty a momenty života Irmy Singer.

Poděkování (za výdrž) náleží manželům Livniovým: nejen za překlad z němčiny, ale rovněž za konzultace probíhající permanentně ve směru Praha » Kiryat Tiv'on » Degania Alef » Kiryat Tiv'on » Praha.

Další poděkování, rovněž za výdrž, patří synovi Irmy Singer Chenu Barakovi.

Za překlad z hebrejštiny náleží obrovský dík Jiřímu Pokornému, stejně velké poděkování za překlad z němčiny patří Jiřině Barnettové.

Za to, že jsem se vůbec do Degania Alef dostala, vděčím Lioře Livni-Cohen, která mě ke Genezaretskému jezeru odvezla vlastním autem.

Bez všech výše jmenovaných by možná článek vznikl, rozhodně ale v daleko menším rozsahu.